

مدیریت بازاریابی چیست؟ + انواع و اهداف آن

مدیریت بازاریابی فرایندی است که شامل شناسایی، پیش‌بینی و پاسخگویی به نیازها و خواسته‌های مشتریان است. این نوع مدیریت شامل چهار عملکرد اصلی: تحقیقات بازاریابی، برنامه‌ریزی، اجرا و در نهایت کنترل آن است. این مدیریت، نقش مهمی در موفقیت هر کسب و کاری ایفا می‌کند. همچنین به آنها کمک می‌کند محصولات و خدمات خود را به مشتریان مناسب بفروشند و سودآوری خود را افزایش دهند. علاوه بر آن، بررسی و کنترل بازاریابی می‌تواند به کسب‌وکارها کمک کند تا تأثیر مثبتی بر جامعه داشته باشند. به عنوان مثال، یک کسب و کار می‌تواند از بازاریابی برای آگاهی از مسائل اجتماعی یا ترویج رفتارهای پایدار استفاده کند. مدیریت بازاریابی نقش مهمی در شکل‌دهی به استراتژی‌ها، زمینه‌سازی برای رشد و بقای سازمان و تأثیرگذاری در تصمیم‌گیری‌های استراتژیک دارد. در این مقاله به بررسی این مدیریت و نقش آن در پیشبرد اهداف کسب و کارها خواهیم پرداخت.

مدیریت بازاریابی چیست؟

مدیریت بازاریابی به عنوان یک فرآیند مدیریتی - اجتماعی، افراد و گروه‌ها را از طریق تولید و مبادله کالا با یکدیگر، در جهت تأمین نیازها و خواسته‌هایشان هدایت می‌کند. این

مفهوم از طریق اصطلاحاتی مانند نیاز، خواسته، تقاضا، کالا، مبادله، معامله و بازار تبیین می‌شود.

به گفته کاتلر، بازاریابی یک علم و هنر است که به دنبال جست‌وجو، خلق و ارائه ارزش برای برطرف کردن نیازهای بازار و سودآوری است. این نوع مدیریت نقش مهمی در شناسایی نیازهای تأمین نشده ایفا می‌کند. این فرآیند با ارائه تعریف بازار و سنجش پتانسیل فروش محصولات و در نتیجه، طراحی و ترویج محصولات یا خدمات انجام می‌شود.

هدف اصلی بازاریابی، شناخت و درک عمیق مشتری است تا محصول یا خدمات به خوبی با انتظارات آن‌ها هماهنگ و با موفقیت به بازار عرضه شود. از اهمیت آشنایی با مشتریان و اطمینان از قابل پذیرش بودن برند شما تا ایجاد ارتباط متقابل، هر کدام نقش مهمی در موفقیت بازاریابی ایفا می‌کنند.

علی‌رغم شناخت بازاریابی به عنوان «هنر فروش محصولات»، نظریه‌پردازانی همچون پیتر تراکر معتقدند هدف آن به حداکثر رساندن حجم فروش و تأثیرگذاری بر مشتریانی است که آماده خرید هستند. در نهایت، مدیریت بازاریابی و فروش به بررسی چرخه عمر محصول می‌پردازد و نقش طراحی و نوع قیف فروش در بازاریابی را بررسی می‌کند.

تاریخچه مدیریت بازاریابی

تا اینجا با مفهوم مدیریت بازاریابی آشنا شدیم، در ادامه مطلب به سراغ تاریخچه این مبحث می‌رویم. تاریخچه این نوع مدیریت در جهان به تحولات مختلفی وابسته است که تأثیرات بسیاری روی شکل‌گیری و تکامل این حوزه داشته‌اند. در قرن ۱۹ و با انقلاب صنعتی، حجم تولید افزایش یافت و نیاز به روش‌های جدید فروش و بازاریابی پدید آمد. در آغاز، تأکید بر فروش محصولات بیشتر بود و تلاش‌ها برای ارتقای تولید در بیشترین حد ممکن صورت می‌گرفت. با پیشرفت تکنولوژی و افزایش رقابت در قرن ۲۰، تمرکز به سمت مشتریان منتقل شد.

در دهه‌های بعدی با ظهور اینترنت و رشد فناوری‌های ارتباطی، بازاریابی دیجیتال به وجود آمد. این نوع بازاریابی شامل استفاده از وبسایت‌ها، رسانه‌های اجتماعی، ایمیل

مارکتینگ و سایر ابزارهای آنلاین برای ارتباط با مشتریان و تبلیغات بود. امروزه، این نوع مدیریت به عنوان یک دانش و علم شناخته می‌شود که شامل تحلیل بازار، استراتژی‌های تبلیغاتی، تحقیق و توسعه محصولات و روابط عمومی است. این فرایند مدیریتی در ارتقای فروش، شناخت بهتر مشتریان و ایجاد رابطه مثبت با آنها اهمیت زیادی دارد.

اهداف مدیریت بازاریابی

اهداف مدیریت بازاریابی، متنوع و گسترده است و با توجه به استراتژی و شرایط مختلف، ممکن است متفاوت باشد. به طور کلی، این اهداف شامل موارد زیر می‌شوند:

- **شناخت مشتریان:** یکی از اهداف اصلی این نوع مدیریت، شناخت دقیق و عمیق مشتریان است. این شناخت شامل نیازها، خواسته‌ها، رفتارها و تمایلات آنها می‌شود.
- **ارتقا فروش:** افزایش فروش محصولات یا خدمات از طریق استراتژی‌های بازاریابی مختلفی مانند: تبلیغات، ترویج و توسعه و ارتقا ارتباط با مشتریان انجام می‌شود.
- **بهبود شناخت برند:** این گزینه به معنای طراحی و تقویت هویت برند، ارتقا شناخت و اعتبار برند در نظر مشتریان و ایجاد ارتباط مثبت با آنها است.
- **تحقیق و توسعه محصولات:** تحقیقات مستمر و توسعه محصولات جدید، به منظور تطبیق محصولات با نیازها و تغییرات بازار، از اهداف اساسی این نوع مدیریت محسوب می‌شود.

- **افزایش رقابت پذیری:** ایجاد و حفظ مزیت رقابتی از طریق ارائه مزایای منحصر به فرد، کاهش هزینه‌ها یا ارتقا کیفیت محصولات است.
- **حفظ و ارتقا رضایت مشتری:** ایجاد تجربه مثبت برای مشتریان، رفع نیازها و مسائل آن‌ها و ایجاد وفاداری در مشتریان قبلی است.

این اهداف نشان‌دهنده راهبردهای مختلفی است که این نوع مدیریت برای دستیابی به موفقیت در بازار و رشد کسب و کار مطرح می‌کند.

مدیر بازاریابی کیست؟

مدیر بازاریابی فردی است که مسئولیت‌های مختلفی را در حوزه استراتژی‌ها و **فعالیت‌های بازاریابی** بر عهده دارد. این شخص به طور عمده وظایفی مانند تحلیل بازار، تدوین استراتژی‌های بازاریابی، رهبری تیم‌های بازاریابی، اجرای برنامه‌های تبلیغاتی، مدیریت روابط عمومی و تبلیغات و نظارت بر عملکرد بازاریابی را بر عهده دارد.

این فرد باید دارای دانش و تجربه‌ی کافی در زمینه‌ی بازاریابی، فهم عمیقی از نیازها و **تمایلات مشتریان**، توانایی ارزیابی بازار و رقبا، مهارت‌های ارتباطی، قدرت رهبری برای هدایت تیم‌ها و ایجاد استراتژی‌های مؤثر باشد.

در کل، مدیر بازاریابی یک رهبر استراتژیک است که با توانایی‌های تخصصی و مدیریتی، تلاش می‌کند **اهداف بازاریابی شرکت** را با موفقیت دنبال و به رشد و توسعه کسب و کار کمک کند.

دیدگاه صاحب نظران در مورد مدیریت بازاریابی

صاحب نظران دیدگاه‌های متفاوتی در مورد این موضوع دارند و آن را از نقطه نظرهای گوناگون مورد بررسی قرار داده‌اند. به طور مثال:

- **مشتری محوری:** بسیاری از صاحب نظران، این نوع مدیریت را به عنوان یک رویکرد مشتری محور معرفی می‌کنند که بر شناخت نیازهای مشتریان، ارائه محصولات یا خدمات متمایز و مطابق با تقاضای آنها تأکید دارد.
- **ارتباطات مؤثر:** بعضی هم به بازاریابی به عنوان یک فعالیت مرتبط با ارتباطات مؤثر با مشتریان و جوامع می‌نگرند. آنها بازاریابی را به عنوان یک فرصت برای ایجاد ارتباطات قوی، افزایش اعتبار و شناخت برند معرفی می‌کنند.
- **تغییرات بازار:** بعضی دیدگاه‌ها، این نوع مدیریت را به عنوان یک فرآیند پویا و پاسخگو به تغییرات بازار توصیف می‌کنند که نیازمند تحلیل مداوم بازار، تطبیق با رقبا و تغییرات فناوری است.
- **مدیریت استراتژیک:** برخی معتقدند این نوع مدیریت یک جزء از مدیریت استراتژیک است. برنامه‌ریزی استراتژیک شامل دستیابی به اهداف بازاریابی و کسب مزیت رقابتی می‌شود.
- **بهره‌وری و بازدهی:** دیدگاهی وجود دارد که این نوع مدیریت را به عنوان یک عامل اصلی برای افزایش بهره‌وری و بازدهی در کسب و کار معرفی می‌کند، چرا که استفاده بهینه از منابع و ابزارهای بازاریابی می‌تواند به رشد سازمان کمک کند.
- **نگرش سیستمی:** برخی دیدگاه‌ها، بازاریابی را به عنوان یک سیستم جامع شامل

فرآیندها، تحلیل‌ها و عملیاتی می‌دانند که به یکدیگر وابسته هستند و برای موفقیت و پیشرفت یک سازمان ضروری به شمار می‌روند.

برخی از صاحب‌نظران این حوزه

این دیدگاه‌ها نشان‌دهنده تنوع و گستردگی نگرش‌ها و دیدگاه‌های مختلف صاحب‌نظران در مورد این نوع مدیریت هستند؛ اما پیشگامان و صاحب‌نظران مدیریت بازاریابی چه کسانی هستند؟ افرادی هستند که با ایده‌ها، رویکردها و نوآوری‌های خود به تحول در حوزه بازاریابی و تجارت عمومی کمک کرده‌اند. این افراد در شکل‌دهی به روش‌ها، استراتژی‌ها و تکنیک‌های این نوع مدیریت تأثیر داشته‌اند. برخی از صاحب‌نظران این حوزه عبارتند از:

- **فیلیپ کاتلر:** به عنوان پدر بازاریابی مدرن شناخته می‌شود. او با لقب (میکس

بازاریابی) معروف است که شامل 4P (محصول، قیمت، تبلیغات، مکان) می شود و اساس اصول بازاریابی مدرن است.

- **تید لوو:** بنیان‌گذار نظریه بازاریابی خدماتی است. او به توسعه ایده‌هایی درباره بازاریابی خدمات و تأثیر سازمان‌ها بر ارزش ارائه‌شده به مشتریان مشهور است.
- **آل ریز:** او را متخصص در زمینه استراتژی‌های بازاریابی و نوآوری می‌دانند. آل ریز به توسعه ایده‌هایی در مورد استراتژی‌های بازاریابی و نقش ارتباطات و تبلیغات در مدیریت برند شهرت دارد.
- **دانا بالدونی:** تأثیر زیادی در زمینه بازاریابی دیجیتال داشته است و به عنوان یک پیشگام در تبلیغات آنلاین، استراتژی‌های محتوا و استفاده از رسانه‌های اجتماعی برای بازاریابی شناخته می‌شود.
- **جفری ریمر:** یکی از متخصصین در زمینه بازاریابی استراتژیک و تحقیقات بازار است. نظریات او در زمینه تحقیقات بازار و رقابت بین کسب و کارها تأثیر به‌سزایی داشته است.

این افراد تأثیرات گسترده‌ای در تبدیل بازاریابی به یک علم و هنر جامع و پیشرفته داشته‌اند. ایده‌های آن‌ها هنوز هم بخش مهمی از اصول و تئوری‌های مدیریت بازاریابی محسوب می‌شوند.

انواع مختلف مدیریت بازاریابی

مدیریت بازاریابی را می‌توان بر اساس رویکردها، استراتژی‌ها و متدولوژی‌های مختلفی که برای دستیابی به اهداف بازاریابی مورد استفاده قرار می‌گیرند، به انواع مختلفی تقسیم

کرد. برخی از انواع مهم این نوع مدیریت عبارتند از:

- **مدیریت بازاریابی استراتژیک:** این رویکرد روی طراحی و اجرای استراتژی‌های بازاریابی برای دستیابی به اهداف بلندمدت تمرکز دارد و شامل تحلیل بازار، تعیین مزیت رقابتی و استفاده از رویکردهای استراتژیک برای رشد و توسعه است.
- **مدیریت بازاریابی دیجیتال:** فعالیت‌های بازاریابی است که بر پایه فناوری‌های دیجیتال و آنلاین صورت می‌گیرد؛ از جمله تبلیغات در شبکه‌های اجتماعی، محتوای دیجیتال، وبسایت و تجارت الکترونیک.
- **مدیریت بازاریابی ارتباطاتی:** این نوع مدیریت، تأکید زیادی بر ارتباط مؤثر با مشتریان، مدیریت روابط عمومی و تبلیغات برای ایجاد اعتماد و وفاداری دارد.
- **مدیریت بازاریابی محتوا:** به معنای استفاده از محتواهای متنوع و جذاب برای جلب توجه مشتریان، افزایش آگاهی و ارزش افزوده برای مخاطبین است.
- **مدیریت بازاریابی استراتژیک محتوا:** ترکیبی است از استراتژی‌های بازاریابی با استراتژی‌های محتوا برای دستیابی به اهداف مدیریتی و بازاریابی بلندمدت.
- **مدیریت بازاریابی مبتنی بر تجربه مشتری:** این مورد بر ایجاد تجربه مثبت در مشتریان، فهم عمیق از نیازها و تمایلات آنها و بهبود مستمر تجربه مشتری تأکید دارد.

هر یک از انواع این نوع مدیریت، دارای رویکردها و استراتژی‌های خاص خود هستند که با توجه به شرایط و نیازهای شرکت یا صنعت، مورد استفاده قرار می‌گیرند.

چگونه اهداف بازاریابی را تعیین کنیم؟

یکی از وظایف در مدیریت بازاریابی، تعیین اهداف است اما این اهداف چگونه تعیین می‌شوند؟ تعیین اهداف بازاریابی باید به تحلیل دقیقی از شرایط و وضعیت کسب و کار شما، بازار و مشتریان مرتبط باشد. برای تعیین اهداف بازاریابی، مراحل زیر را دنبال کنید:

- **SWOT:** ابتدا تحلیل ضعف‌ها، قدرت‌ها، فرصت‌ها، تهدیدها را برای شرکت خود انجام دهید. این تحلیل به شما کمک می‌کند نقاط قوت و ضعف داخلی و فرصت‌ها و تهدیدات بیرونی شرکت را شناسایی کنید.
- **تعیین اهداف به روش SMART:** اهدافی که انتخاب می‌کنید باید SMART باشند؛ یعنی خاص (Specific)، قابل اندازه‌گیری (Measurable)، قابل دستیابی (Achievable)، مرتبط (Relevant) و دارای زمان‌بندی (Time-bound) باشند.
- **مطالعه بازار و مشتریان:** تحقیق و تحلیل دقیقی از بازار و نیازهای مشتریان خود انجام دهید. فهم عمیق‌تر از ترکیب مشتریان، رقبا و تغییرات بازار بهترین اهداف بازاریابی را برای شما مشخص می‌کند.
- **تعیین اولویت‌ها:** اهداف بازاریابی را بر اساس اولویت‌های خود مشخص کنید. توجه کنید که برخی از اهداف ممکن است برای شما اولویت بالاتری داشته باشند.
- **قابلیت دستیابی:** اهدافی را انتخاب کنید که قابل دستیابی و اندازه‌گیری باشند. باید بتوانید پیشرفت خود را در رسیدن به این اهداف ارزیابی کنید.
- **استفاده از معیارهای کلیدی عملکرد (KPI):** برای ارزیابی پیشرفت خود،

معیارهای کلیدی عملکرد را مشخص و از آنها برای نظارت و ارزیابی میزان پیشرفت در رسیدن به اهداف بازاریابی استفاده کنید.

با طی کردن این مراحل می‌توانید اهداف بازاریابی خود را به طور دقیق‌تر و مؤثرتر تعیین کنید. **استراتژی‌های بازاریابی** خود را بر اساس این اهداف بهبود دهید. در کل، این نوع مدیریت یک فرآیند پویا و پیوسته است که نیازمند تجزیه و تحلیل مداوم بازار، ارتباط مؤثر با مشتریان و تطبیق با تغییرات روزمره است. با هماهنگی دقیق بین تمام این مراحل، شرکت‌ها می‌توانند به صورتی موفق‌تر در بازار عمل کنند.

معرفی کتاب‌های مرتبط با بازاریابی

ترجمه کتاب‌های مدیریت بازاریابی به زبان فارسی می‌توانند منابع بسیار مفیدی باشند.

در ادامه چند کتاب ترجمه شده به فارسی در این زمینه را معرفی می‌کنیم که می‌توانند به شما کمک کنند.

- **اصول بازاریابی** نوشته فیلیپ کاتلر و گری آرمسترانگ، ترجمه حمیدرضا احمدی و فرزانه قاسمی: این کتاب یک منبع جامع درباره اصول و مبانی بازاریابی است و به زبان ساده و روان به توضیح مفاهیم و اصول مدیریت بازاریابی می‌پردازد.
  - **روانشناسی بازاریابی** نوشته فیلیپ کاتلر، ترجمه نوید سلطانی: این کتاب به بررسی جنبه‌های روانشناختی در بازاریابی، شناخت عوامل تصمیم‌گیری مشتریان و روش‌های اثرگذاری بر آنها می‌پردازد.
  - **کتاب 101 اصل و تکنیک پیشرفته فروش** نوشته ون بلی، ترجمه مجتبی قربانی: این کتاب به بررسی اصول و تکنیک‌های مؤثر در فروش و ارتباط با مشتریان می‌پردازد که از اهمیت بالایی در مدیریت بازاریابی برخوردار هستند.
  - **کتاب بازاریابی خلاق** نوشته فیلیپ کاتلر و فرناندو تریاس دبس: این کتاب به بررسی روش‌های نوآورانه و خلاقانه در بازاریابی و رشد شرکت‌ها می‌پردازد.
- همان‌طور که می‌بینید، تعداد زیادی از کتب معتبر در این زمینه به زبان فارسی ترجمه شده‌اند که می‌توانند به شما در درک مفاهیم و اصول بازاریابی کمک کنند. شما می‌توانید با توجه به سطح دانش و نیازهایتان از این منابع استفاده کنید.

تحصیل در این رشته

اگر شما نیز به این رشته علاقه‌مندید، برای کسب اطلاعات در مورد ادامه تحصیل می‌توانید از روش‌های زیر استفاده کنید:

- **انتخاب دانشگاه یا مؤسسه آموزشی:** دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی در سراسر جهان، برنامه‌های مدیریت بازاریابی مخصوص خود را دارند. انتخاب یک دانشگاه با شهرت و دوره‌های معتبر و با کیفیت از مراحل اولیه موفقیت است.
- **انتخاب مقطع تحصیلی:** برنامه‌های این رشته ممکن است در مقاطع مختلفی مانند کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری ارائه شود. با توجه به سطح تحصیلات فعلی و اهداف شخصی، مقطع مناسب را انتخاب کنید.
- **ثبت نام و شرکت در دوره‌ها:** پس از انتخاب دانشگاه، ثبت نام در دوره‌های مرتبط با این رشته را در نظر بگیرید. این دوره‌ها ممکن است شامل بازاریابی استراتژیک، تحقیقات بازار، تبلیغات و... باشند.
- **شرکت در کارگاه‌ها و فعالیتهای عملی:** شرکت در کارگاه‌ها و فعالیتهای عملی می‌تواند به تجربه شما بیافزاید. این فعالیتهای می‌توانند شامل پروژه‌های عملی، کارگاه‌های تحقیقاتی یا فرصت‌های کارآموزی باشند.
- **مطالعه و تحقیقات:** خواندن کتب، مقالات، وینارها و مطالعه موردی‌های موفق در زمینه بازاریابی می‌تواند به توسعه دانش و درک عمیق‌تر در این رشته کمک کند.
- **تجربه کاری و کارآموزی:** شرکت در فعالیتهای مرتبط با بازاریابی یا کارآموزی در شرکت‌های مختلف به شما کمک می‌کند تا مهارت‌های عملی و اجرایی خود را تقویت کنید.
- **شبکه‌سازی:** برقراری ارتباط با اساتید، صنعتگران و دانشجویان دیگر می‌تواند فرصت‌های شغلی و ارتباطات حرفه‌ای شما را گسترش دهد.

کلیک کنید

برای دریافت دمو

سخن پایانی

مدیریت بازاریابی که شرکت‌ها از آن برای تعیین استراتژی‌ها و فعالیت‌های بازاریابی خود استفاده می‌کنند شامل تحلیل بازار، تعیین هدف‌ها، اجرای استراتژی‌های بازاریابی، و نظارت بر عملکرد است. هدف اصلی این نوع مدیریت افزایش فروش، جذب مشتریان جدید، حفظ مشتریان فعلی و افزایش ارزش برند است. شرکت‌ها برای دستیابی به این اهداف باید بازار را به خوبی بشناسند. تحلیلی دقیق از رقبا و مخاطبان خود داشته باشند و استراتژی‌های سازگار با شرایط خود را اجرا کنند. این امر شامل انتخاب بازارهای هدف، ارائه محصولات یا خدمات با استفاده از میکس بازاریابی (محصول، قیمت، تبلیغات، مکان) و مدیریت کانال‌های توزیع است. مدیریت بازاریابی همچنین به طور مداوم نتایج و عملکرد خود را ارزیابی می‌کند و بر اساس بازخوردها و داده‌های به دست آمده، استراتژی‌ها و فعالیت‌های سازمان را بهبود می‌بخشد.